

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusaja number	33-26/295485
Otsuse kuupäev	23.03.2026
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	DO OK S.A. vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Kaupade impordiformaalsuste haldamist toetava teenuse arendus- ja hooldustööd (RmIT)“ (viitenumber 295485) Cybernetica AS-i pakkumuse edukaks tunnistamise otsusele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, DO OK S.A., esindaja Julia Ostapiv Hankija, Riigi Tugiteenuste Keskus, esindaja Riina Loorpuu Kolmas isik, Cybernetica AS
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

1. RHS¹ § 197 lg 1 p-i 8 ja § 192 lg 3 p-i 7 alusel jätta läbi vaatamata DO OK S.A. järgmised taotlused:
 - *tunnistada hindamisprotokollis esitatud „Puudus 1” põhjendus põhjendamatuks*
 - *kohustada hankijat hindamist selles osas parandama ning korrigeerima vaidlustaja punktisummat.*
 - *vajadusel kohustada hankijat läbi viima uus hindamine viisil, mis lähtub üksnes lähteülesandes sätestatud kriteeriumitest ja piirangutest.*
 - *tunnistada hankija poolt kehtestatud proovitöö hindamismetoodika RHS-ga vastuolus olevaks.*
 - *kohustada hankijat kehtestama RHS nõuetele vastav, objektiivne ja proportsionaalne hindamismetoodika.*
2. RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg 3 alusel
 - 1) Jätta DO OK S.A. vaidlustus rahuldamata.
 - 2) Jätta DO OK S.A. vaidlustusmenetluse kulud (tasutud riigilõiv 2560 eurot) tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Otsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule kümne päeva jooksul otsuse avalikult teatavaks tegemisest arvates (halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1).

¹ riigihangete seadus

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (RHS § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 18.09.2025 avaldas Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusena läbi viidava riigihanke „Kaupade impordiformaalsuste haldamist toetava teenuse arendus- ja hooldustööd (RmIT)“ (viitenumber 295485) (edaspidi Riigihange) hanketeate.

Hankija soovib sõlmida raamlepingut ühe pakkujaga (raamleping ilma minikonkursita).

2. 22.02.2026 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) DO OK S.A. (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus.

26.02.2026 parandas Vaidlustaja puudused esitatud vaidlustuses. Vaidlustaja on vaidlustuskomisjonile teada andnud, et *seoses hindamismetoodika vaidlustamise ja kohustamismõuetega võtame teadmiseks vaidlustuskomisjoni seisukoha riigihangete seaduse § 190 lg 1 p-de 2 ja 3 kohaldamise kohta. DO OK S.A. täpsustab, et vaidlustus on suunatud eelkõige hankija 16.02.2026 otsuse vastu, millega tunnistati edukaks Cybernetica AS-i pakkumus. DO OK S.A. taotleb nimetatud otsuse kehtetuks tunnistamist põhjusel, et vaidlustaja proovitööd on hinnatud õigusvastaselt ja vastuolus riigihanke alusdokumentides sätestatud tingimustega.*

3. Vaidlustuskomisjon teatas 04.03.2026 kirjaga nr 12.2-10/33 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 09.03.2026 ja neile vastamiseks 12.03.2026.

Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Vaidlustaja, teiseks tähtpäevaks Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, **DO OK S.A.**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

4.1. Vaidlustaja proovitöö hindamisel on Hankija toodud välja puuduse.

4.1.1. Argument 1: *Proovitöö punktis 3.3.4 "AS-IS ja TO-BE CITES lubade kontrolli äriprotsesside tegevuste (detailne) võrdlus" esitatud tabelis rida 22 on tuvastamata jäänud andmete automaatne edastus.*

Nagu tabeli taustana ja legendis on selgitatud, siis:

- 1) tabelis on tegevused toodud järjestatuna, ehk kõik erinevad tegevused on toodud jadamisi.

- 2) tabelis sinise värviga on toodud erinev süsteem ja tegevus võrreldes AS-IS protsessiga digitaliseerimise/automatiseerimise eesmärgil (AS-IS protsessis oli oranziga).

Seega tuleb kogu automatiseerimise protsessi tabelis vaadata tervikuna jadamisi toimuvate sammudena ning sammus 22 toimunud impordiloo kinnitamise sammule järgneb automaatne edastamise tegevus real 24, kuna see asendab tänast käsitsi tolliametniku poolt tehtavat sammu. Nagu ka ülejäänud tabelit, siis ridasid 22, 23, 24 jne tuleb lugeda kui jadamisi toimuvaid tegevusi, kus on toodud real 24, et

- 1) varem toimus CITES impordiloo tagastamine Kliimaministeeriumile käsitsi (oranz osapool ja tegevus) ja
- 2) meie poolt pakutud automatiseerimise käigus edastab süsteem selle CITES impordiloo automaatselt (st sinine osapool ja tegevus).

Seega ei ole õige väide, et automaatne edastus on tuvastamata jäänud. See on selgelt välja toodud järgmise jadamisi toimuva ning süsteemi poolt sooritatava sammuna. Eraldi reana on see toodud, et rõhutada, et automaatne protsess asendab tänast ametniku poolt teostatavat käsitsi tehtavat tegevust.

4.1.2. Argument 2: Tegevuste automatiseerimine peab välistama pdf-de genereerimise ja nende digitembeldamise.

Tegemist on lisanõudega, mida ei ole proovitöö lähteülesandes esitatud ning jääb ebaselgeks, miks see nüüd hindamisel on lisatud. Kuna proovitöö p-is 3.3.4 „AS-IS ja TO-BE CITES lubade kontrolli äriprotsesside tegevuste (detailne) võrdlus“ esitatud tabeli ridadel 22 ja 24 on selgelt tegemist süsteemisest, st süsteemi poolt automaatselt sooritatavate sammudega, vastavad need selgelt proovitöö lähteülesandes toodud nõudele „*Analüüsida, mis ulatuses on võimalik ametniku tegevusi automatiseerida võrreldes tänase protsessiga.*“

Proovitöö sisendina pakkujatele jagatud dokumentide põhjal toimub ka täna juba töötavate Grupp Certex talitusreeglite kohaselt süsteemis pdf-ide vastu võtmine CERTEXist ning süsteemis salvestamine ning kui selle funktsionaalsuse kasutamist peab välistama, siis on Hankija jaganud Riigihankes valeinformatsiooni ning korrektse informatsiooniga on varustatud ainult tänane arenduspartner, mis annab neile ebavõrdse konkurentsieelise. Selline info oleks pidanud olema proovitöö ülesande kirjelduses juba välja toodud.

Süsteemisest ei lähe pdf-i automaatselt genereerimine ja automaatselt digitembeldamine kuidagi vastuollu automatiseerimise nõudega, kuna ei vaja kasutaja sekkumist ning seda, kas info genereerimine, salvestamine ja Kliimaministeeriumile edastamine toimub automaatselt kas pdf kujul või läbi CERTEXi API XML-kujul, ei ole proovitöö p-i 1 osa, kuna eesmärgiks oli vaid analüüsida, kas seda saab automatiseerida ning seda, et pdf-i automaatne genereerimine ja edastamine ei ole lahendusena lubatud, ei olnud piiranguna Riigihankes välja toodud. Pdf-i käsitlesime proovitöös kui lisavõimalust importijal näha inimloetaval, allalaaditaval ja kinnitatud kujul otsust, mis annab selget lisaväärtust, Kliimaministeeriumile pakume seal digitaalsete struktureeritud andmete edastamist, nagu nõutud.

Seega selliseid täiendavaid nõudeid (pdf-i ja digitempli välistamine), mis ei ole esialgselt kokku lepitud ja proovitöö lähteülesandes nõutud, ei saa lugeda proovitöö puuduseks.

4.2. Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

4.2.1. Hankija on hindamisel vaadelnud eraldivõetuna proovitöö p-i 3.3.4. tabeli positsioone 22 kuni 24 , kuid ei ole pööranud tähelepanu p-idele 3.3.5 ja 4 , kus on kirjeldatud täielikult nõuetega kooskõlas olev süsteem.

Sisuliselt on Hankija jätnud Vaidlustaja proovitöö kui terviku korrektselt hindamata.

4.2.2. Proovitöö p-is 3.3.4. on positsioonis 24 välja toonud 2 (kaks) protsessi järgmiselt ja on seega ette näinud:

- 1) digitempliga pdf kujul loa edastamise Kliimaministeeriumile;
- 2) digitaalselt struktureeritud andmete esitamise infosüsteemide vahelise automatiseeritud andmevahetusega reaalajas.

Digitaalselt struktureeritud andmete esitamine - selle on Vaidlustaja ette näinud.

Selles osas on ka Hankija nõustunud, et Vaidlustaja poolt on soovitud lahendus kirjeldatud.

4.2.3. Lisaks p-ile 3.3.4 toodud tabeli p-ides 22– 24 kirjeldatud protsessidele on kirjeldatud digitaliseeritud andmevahetusprotsesse detailselt ja üksikasjalikult proovitöö p-is 3.3.5 ja p-is 4.

P-ides 3.3.5 ja 4 toodud andmevahetusprotsesside kirjeldus vastab täielikult Eesti IMPULSS ja Euroopa Liidu CERTEX ja TRACES süsteemide toimimisele esitatavatele nõuetele ning näeb ette täieliku ja automatiseeritud andmevahetuse süsteemide vahel, olles muuhulgas kooskõlas EU CSW-CERTEX Guidelines (IT Release 5.1) nõuetega, sealhulgas Guidelines p 2.3 nõuetega.

TRACES süsteemiga seonduvat on Vaidlustaja muuhulgas käsitlenud proovitöö p 2.1.2. ja 4.2. alap 4.

Proovitöö hindamisel ei ole Hankija pööranud proovitöö p-idele 3.3.5 ja 4 aga mitte mingisugust tähelepanu.

4.2.4. Proovitöö lähteülesande p 4 alap a) näeb ette lähteülesande järgmiselt:

a. „Analüüsida, mis ulatuses on võimalik ametniku tegevusi automatiseerida võrreldes tänase protsessiga.

Seda ongi Vaidlustaja oma proovitöös teinud, viidates võimalusele automatiseerida andmevahetus MTA ja Kliimaministeeriumi vahel, mis praegu toimub paberkandjal, digitempliga pdf dokumentidega andmevahetusega.

4.2.5. Selleks, et Hankija saaks alakriteeriumi 1 eest omistada Vaidlustaja pakkumusele õiguspäraselt 15 punkti 30 punkti asemel, peab Hankija suutma ära näidata, et: 1) proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul on tuvastamata jäänud üks protsess; 2) tuvastamata jäänud protsess on oluline.

Vaidlustaja proovitöös oli tuvastatav ülesande lahendamisel kasutamist leidev protsess, sest proovitöö p-s 3.3.4 tabeli ridadel 22 ja 24 on kirjeldatud, kuidas TOTS2 infosüsteem automaatselt koondab (vajadusel pdf-vormingus ning digitempliga) ja edastab (CITES loa andmetele vastava) info automaatselt teistele asutustele ja infosüsteemidele

(Kliimaministeeriumile).

Vastavalt proovitöö lähteülesanded antud suunistele (p 4.a)) tuli pakkujal analüüsida, mis ulatuses on võimalik ametniku tegevusi automatiseerida võrreldes tänase protsessiga. Arvestades, et tänane (AS-IS) protsess näeb ette MTA ametniku poolt CITES paberil esitatud loa kahes eksemplaris täitmise ning allkirja ja templiga kinnitamise, pärast mida saadetakse dokumendid paberkandjal Kliimaministeeriumisse, siis vastab pakkuja poolt selle protsessi erinevate digitaliseerimise ja automatiseerimise lahenduste kaardistamine (nii automaatne TOTS2 ja Kliimaministeeriumi infosüsteemide vaheline reaajas andmeedastus kui ka täiendavalt pdf-vormingus ja digitempliga dokumendihalduse lahenduse kirjeldamine) proovitöö lähteülesande nõuetele.

Vastavate andmete automaatne edastus on kirjeldatud proovitöö p 3.3.4 real 24 (st järgmisel protsessireal), mida omakorda selgitab p 3.3.5 „Automatiseerimise tehnilised võimalused“.

Erinevate osapoolte vaheline automatiseeritud andmevahetus on proovitöös tuvastatav ja sisaldab seda, mille puudumist Hankija ette heidab - p-s 3.3.4 tabelis real 22 kajastatud andmete automaatne edastus.

4.2.6. Vaidlustaja ei ole näinud ette paralleelset liidestust, vaid üksnes märkinud võimaluse automatiseerida senine paberkandjal materjalide vahetus pdf formaadis digitempliga dokumentide vahetusega Eesti ametkondade vahel. Selline lahendus ei välista CERTEX ega ka TRACES süsteemi otseselt ja nõuetekohaselt andmete sisestamist. Tegemist on Vaidlustaja lähtumisega Hankija poolse proovitöö lähteülesande p 4 alap-is a) sätestatud nõudest - automatiseerida ametniku poolt läbiviidavaid protsesse. Käesoleval hetkel toimub nimetatud andmevahetus MTA ja Kliimaministeeriumi vahel paberkandjal.

Nimetatud proovitöö ettepanekut ei saa mitte kuidagi pidada puuduseks, sest selline andmevahetus täna MTA ja Kliimaministeeriumi vahel toimub ning Vaidlustaja ülesanne ei olnud välistada sellist andmevahetust. Euroopa Liidu õigus ei välista siseriiklike asutuste vahel andmevahetuse toimumist.

Põhjendamatud on Hankija etteheited selle kohta, justkui oleks Vaidlustaja lahendus vastuolus EU CSW-CERTEX Guidelines (IT Release 5.1) nõuetega. Erinevalt Hankija poolt väidetust ei välista nimetatud dokument digitempliga pdf formaadis materjalide vahetust Eesti ametkondade vahel. Hankija ei ole ka ühelegi nimetatud dokumendi konkreetsele sättele viidanud, vaid üksnes nentunud üldsõnaliselt vastuolu olemasolu.

Põhjendamatud on Hankija etteheited, mille kohaselt kõigele lisaks on nimetatud dokumendi (EU CSW-CERTEX Guidelines) p-is 2.3 välja toodud, et rahvuslikud kompetentsed asutused kasutavad Euroopa Liidu TRACES süsteemi otse ning sellest tulenevalt ei vasta Vaidlustaja proovitöö nõuetele. Iseenesest ei välista Hankija poolt viidatud säte (p 2.3) siseriiklike asutuste poolt materjalide edastamist omavaheliselt.

5. Hankija, Riigi Tugiteenuste Keskus, vaidleb vaidlustusele vastu.

5.1. Vaidlustaja proovitöö p-is 3.3.4 tabeli ridadel 22–24 on välja toodud pdf dokumendi genereerimise ja selle digitembeldamise automatiseerimise.

Hankija ei ole nõus Vaidlustaja seisukohaga, et selline lahendus täidab proovitöö ülesandes kõikidele pakkujatele püstitatud ülesande.

Loodavas lahenduses ei saa olla poolikuid või osalisi automatiseerimisi. CITES dokumentide automatiseerimine peab olema tehtud täisautomaatsena rahvuslike impordisüsteemide (Eestis IMPULSS) ning Euroopa liidu kesksete süsteemide CERTEX ja TRACES vahel. Siseriiklikke paralleelseid liidestusi eri ametkondade vahel ette nähtud ei ole. Hankija viitab Riigihanke lähteülesandele lisatud dokumendile EU CSW-CERTEX Guidelines (IT Release 5.1), kus liikmesriikide ja EL vaheline täisautomaatne infovahetus on erinevates punktides selgelt välja toodud. Lisaks on nimetatud dokumendi p-is 2.3 välja toodud, et rahvuslikud kompetentsed asutused kasutavad Euroopa Liidu TRACES süsteemi otse. Seega pole vajadust CITES dokumentide paralleelseks edastuseks liikmesriigi siseselt tolli ja kompetentse asutuse vahel. Kui Vaidlustaja tutvus Riigihankele ja proovitööle lisatud materjalidega, ei oleks see Vaidlustajal tohtinud kahe silma vahele jääda.

5.2. Hankija on proovitöö lähteülesande p-is 4 välja toonud, mida proovitöö ülesanne peab lahendama. Nendest esimene (alapunkt a.) on selline „*Analüüsida, mis ulatuses on võimalik ametniku tegevusi automatiseerida võrreldes tänase protsessiga*“. Sellega on Hankija püstitanud pakkujatele ülesande ise töötada Riigihankele lisatud dokumendid läbi ning pakkuda oma nägemus automatiseerimisest. Proovitöö eesmärk on hinnata muuhulgas pakkujate suutlikkust välja pakkuda võimalikud digitaliseerimise lahendused lähtudes Riigihanke alusdokumentides toodud infost. Seega ei ole vajalik ega põhjendatud proovitöö lähteülesandes ette kirjutada seda, mille pakkujad peavad iseseisva analüüsi käigus tuvastama.

5.3. Hankija ei ole nõus, et tänane arenduspartner omas Riigihanke proovitöö lahendamiseks rohkem informatsiooni kui teised pakkujad. Kogu vajalik informatsioon oli Riigihanke alusmaterjalidesse lisatud. Hindamisprotokollidest nähtub, et teised pakkujad käsitlesid CITES dokumentide automatiseerimist kooskõlas EU CSW-CERTEX arhitektuuriga ega piirdunud üksnes pdf-i genereerimise automatiseerimisega.

5.4. Hankija on seisukohal, et automatiseerimise võimaluste juures ei pidanud piiranguid välja tooma. Proovitöö lähteülesande p 4 alap a) ütleb selgelt, et analüüsida tuleb kõiki tänaseid ametnike tegevusi.

5.5. Vaidlustaja viide TOTS2 süsteemile ei ole Hankija hinnangul asjakohane. TOTS2 infosüsteem ei ole Riigihanke osa ega ka proovitöö skoobis. Riigihanke osad on Hankija nimetanud Riigihankele lisatud dokumendis „Kaupade impordiformaalsuste haldamist toetava infosüsteemi ülevaade“, samuti andis Hankija 20.10.2025 selge info ka pakkujate küsimusele vastates (Sõnumi ID 1016897). Seega TOTS2 funktsionaalsuste näite toomine CERTEX lubadega seotud tegevuste automatiseerimise lahenduse põhjendamiseks ei ole Hankija hinnangul asjakohane.

5.6. Hindamismetoodika, sh proovitöö hindamise põhimõtted ja maksumuse hindamise valem, olid avalikustatud Riigihanke alusdokumentides enne pakkumuste esitamise tähtaega. Neid ei vaidlustatud seaduses ettenähtud tähtaja jooksul. Pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva möödumist ei ole võimalik vaidlustada hindamiskriteeriumite ega hindamismetoodika sisu, vaid üksnes nende kohaldamist konkreetse pakkumuse suhtes. Käesolevas menetluses ei ole Vaidlustaja toonud esile, et Hankija oleks hindamismetoodikat kohaldanud teisiti, kui see alusdokumentides sätestatud oli, vaid seab kahtluse alla metoodika

enda ülesehituse. Selline etteheide tuleb jätta läbi vaatamata. Riigihanke alusdokumendid on kehtivad, neid ei ole enne pakkumuste esitamist vaidlustatud ning hankija saab lähtuda vaid riigihanke alusdokumentides toodud nõuetest. Vaidlustaja etteheited hindamismetoodika kohaldatavuse üle tuleb tähelepanuta jätta.

5.7. Pakkumuste hindamine viidi läbi täpselt nende reeglite kohaselt, mis olid Riigihanke alusdokumentides ette nähtud. Proovitööd hinnati komisjoni poolt konsensuslikult iga alakriteeriumi lõikes, lähtudes kirjeldatud punktiskaalast. Alakriteeriumite punktid summeeriti vastavalt hindamismetoodikale. Arendus- ja hooldustööde tunnihinna hindamisel kasutati alusdokumentides sätestatud matemaatilist valemit, mille kohaselt madalaim pakkumus sai maksimaalse arvu punkte ning teistele pakkumustele arvutati punktid proportsionaalselt. Tegemist on objektiivse ja kontrollitava arvutuskäiguga ning Vaidlustaja ei ole esitanud väiteid arvutusvea või valemi väärkasutuse kohta.

5.8. Vaidlustuskomisjoni ja kohtupraktika kohaselt sekkutakse Hankija hindamisotsusesse üksnes juhul, kui tuvastatakse ilmne hindamisviga, põhjendamatus või võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumine. Käesoleval juhul ei ole Vaidlustaja selliseid asjaolusid tõendanud. Hindamismetoodika oli läbipaistev, ette avaldatud ning seda kohaldati kõigi pakkujate suhtes võrdselt.

5.9. Hankija täiendavad seisukohad.

5.9.1. Vaidlustaja proovitöö peamine lahendus ametnike tegevuste automatiseerimiseks on kirjeldatud proovitöö ptk 3 „Ametniku tegevuste automatiseerimise võimalused“. Vaidlustaja on oma 22.02.2026 esitatud vaidlustuses „Argument 1“ ja „Argument 2“ toonud välja, et nende proovitöös on ametniku tegevuste automatiseerimine kirjeldatud proovitöö p-is 3.3.4 lisatud tabeli ridadel 22 ja 24. Nimetatud tabeli real 24 sisaldub selgelt pakutav pdf-dokumendi digitempliga varustamine ja selle edastamine Kliimaministeeriumile. Just seda tõi Hankija proovitöö hindamisprotokollis puudusena välja ning andis sellekohase selgituse ka 03.03.2026 vaidlustusele esitatud vastuses.

5.9.2. Oma 09.03.2026 esitatud täiendavas seisukohas on Vaidlustaja täiendava selgitusena toonud välja, et nimetatud proovitöö tabeli real olev TO-BE lahendus on kaheosaline, koosnedes digiallkirjastatud dokumendi edastamisest ning samaaegsest digitaalsete struktureeritud andmete edastamisest Kliimaministeeriumile. Samuti on Vaidlustaja viidanud oma proovitöö p-idele 3.3.5 ja 4, milles väidetavalt on samuti kirjeldatud digitaalseid andmevahetuse protsesse.

Hankija on jätkuvalt seisukohal, et Vaidlustaja proovitöö p-i 3.3.4 tabel kirjeldab küll ridadel 22–24 digitaliseerimise võimalusi, kuid sellest ei saa järeldada, et ükskõik milline seal nimetatud lahendus täidab proovitöö ülesande sisuliselt. Pdf-dokumendi genereerimine ja digitembeldamine kujutab endast olemasoleva dokumendipõhise töövoo digitaliseerimist. Selline lahendus ei asenda andmevahetust süsteemide vahel struktureeritud kujul, vaid säilitab sisuliselt senise dokumendipõhise protsessi. Seetõttu käsitles hindamiskomisjon sellist lahendust üksnes osalise automatiseerimisena ning andis sellele proovitöö hindamisel vastava sisulise hinnangu.

5.9.3. Vaidlustaja proovitöö p 4 pealkirjaga „Digitaalne CITES sertifikaadi kontrolli protsess“

sisaldab protsessikirjeldust ning proovitöö p 3.3.5 nimetab erinevaid viise digitaliseeritud andmevahetuseks Kliimaministeeriumiga. Hankija arvestas proovitöö hindamisel kõiki nimetatud peatükke tervikuna. Samas ei muuda ega täpsusta nimetatud peatükid midagi, mis muudaks proovitöö p-is 3.3.4 tabeli real 24 kirjeldatud TO-BE lahenduse olemust. Nimetatud tabelireal esitatud lahenduse kohaselt nägi Vaidlustaja ette süsteemi, mille üks osa on pdf-dokumendi genereerimine, selle digitembeldamine ning Kliimaministeeriumile edastamine ning teine osa samaaegselt toimiv digitaalne andmevahetus.

Pakkumuse hindamisel saab lähtuda üksnes pakkuja poolt pakkumuses selgelt ja üheselt esitatud lahendusest. Pärast pakkumuste esitamist ei ole võimalik pakkumuse sisu sisuliselt täiendada ega muuta selgituste või hilisemate tõlgenduste kaudu. Seetõttu lähtus hindamiskomisjon proovitöö hindamisel Vaidlustaja proovitöö p-is 3.3.4 tabeli real 24 esitatud lahenduse sõnaselgest kirjeldusest.

Vaidlustaja proovitöö p-i 3.3.4 tabeli rida 24 käsitleb andmete edastust Kliimaministeeriumile siseriiklikult ning kahes paralleelses võimaluses. Nimetatud tabeli rida 24 kõlab järgmiselt: „Edastab digitempliga PDF kujul CITES loa Kliimaministeeriumile + digitaalsed struktureeritud andmed (Kliimaministeeriumi nõue: viivitamatult ehk sündmuse toimumisel, mass-saatmist seega kaaluda ei tasu).“

5.9.4. Samal seisukohal on Hankija ka Vaidlustaja täiendava seisukohas esitatud väite osas, mis puudutab paralleelset siseriiklikku liidestust Kliimaministeeriumiga. Vaidlustaja on märkinud, et tegemist ei ole paralleelse liidestusega CERTEX-i ja TRACES-i süsteemide kõrvale, vaid võimalusega digitaliseerida tänaseid ametniku poolt läbiviidavaid protsesse, mis ei välista CERTEX-i ja TRACES-i liidestust. Kuigi Vaidlustaja kasutab erinevat sõnastust, on sisuliselt tegemist samatähendusliku olukorraga, kus sama protsessi realiseeritakse kahe erineva andmevahetuskanali kaudu. Ühelt poolt nähakse ette dokumendipõhine pdf-edastus Kliimaministeeriumile ning teiselt poolt struktureeritud andmete edastus. Sellisel juhul toimivad kaks andmevahetuse lahendust samaaegselt samal eesmärgil, mis sisuliselt säilitab dokumendipõhise töövoogu.

Tabeli real 24 esitatud sõnastusest nähtub, et Vaidlustaja kirjeldas esmase tegevusena digitempliga pdf-dokumendi edastamist Kliimaministeeriumile, millele on lisatud struktureeritud andmete edastus täiendava võimalusena. Selline sõnastus viitab lahendusele, kus dokumendipõhine töövoog on jätkuvalt keskne ning struktureeritud andmevahetus on kirjeldatud kõrvalise või täiendava lahendusena.

Hindamiskomisjon lähtus proovitöö hindamisel Vaidlustaja poolt esitatud lahenduse sellisest kirjeldusest. Seega on Vaidlustaja nimetatud tabeli real 24 pakkunud oma lahenduses korraga kaks samaaegselt toimivat andmevahetuse viisi Kliimaministeeriumiga.

5.9.5. Hankija ei ole proovitöö hindamisel seadnud täiendavat nõuet täieliku automatiseerimise kohta, vaid lähtus Riigihanke alusdokumentides kirjeldatud EU CSW-CERTEX arhitektuurist, mille kohaselt toimub liikmesriigi ja Euroopa Liidu süsteemide vaheline andmevahetus struktureeritud ja täisautomaatsena.

Paralleelsed siseriiklikud andmevahetuse lahendused (sõltumata nende tehnilisest teostusest) ei ole vajalikud ning Vaidlustaja oleks pidanud tuvastama täisautomaatse andmevahetuse läbi Euroopa kesksete süsteemide CERTEX ja TRACES.

Oma 03.03.2026 vastuses on Hankija viidanud Riigihanke alusdokumentidesse lisatud dokumendile EU CSW-CERTEX Guidelines (IT Release 5.1) ning toonud välja, et täisautomaatne infovahetus on nimetatud juhistes kirjeldatud mitmes punktis. Täpsemalt on see iga sertifikaadiliigi kohta eraldi kirjeldatud, näiteks CITES-i puhul p-is 5.7. Nimetatud juhistes kirjeldatud arhitektuuri eesmärk on tagada süsteemide vaheline struktureeritud ja automatiseeritud andmevahetus Euroopa Liidu kesksete süsteemide kaudu. Sellest tulenevalt hindas Hankija pakkujate lahendusi ka selle järgi, kuivõrd need liiguvad dokumendipõhiselt töövoolt üle struktureeritud andmevahetusele.

6. Kolmas isik, **Cybernetica AS**, oma seisukohti ei esitanud.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Vaidlustaja on esitanud järgmised nõuded:

- 1) *tunnistada hindamisprotokollis esitatud „Puudus 1” põhjendus põhjendamatuks.*
- 2) *kohustada hankijat hindamist selles osas parandama ning korrigeerima vaidlustaja punktisummat.*
- 3) *vajadusel kohustada hankijat läbi viima uus hindamine viisil, mis lähtub üksnes lähteülesandes sätestatud kriteeriumitest ja piirangutest.*
- 4) *tunnistada hankija poolt kehtestatud proovitöö hindamismetoodika RHS-ga vastuolus olevaks.*
- 5) *tühistada proovitöö hindamist puudutav otsus.*
- 6) *kohustada hankijat kehtestama RHS nõuetele vastav, objektiivne ja proportsionaalne hindamismetoodika.*

Vaidlustuskomisjon lahendab üksnes Vaidlustaja taotlust tunnistada kehtetuks Hankija 16.02.2026 otsus kaasatud Kolmanda isiku Cybernetica AS-i pakkumuse edukaks tunnistamise kohta. Teised Vaidlustaja nõuded jätab vaidlustuskomisjon RHS § 197 lg 1 p-i 8 ja § 192 lg 3 p-i 7 alusel läbi vaatamata.

RHS § 197 lg 1 p-i 8 kohaselt lõpeb vaidlustusmenetlus *vaidlustuskomisjoni otsusega jätta vaidlustus osaliselt või täielikult läbi vaatamata, kui ilmnevad käesoleva seaduse § 192 lõikes 3 sätestatud alused.*

RHS § 192 lg 3 p-i 7 kohaselt jätab vaidlustuskomisjon vaidlustuse läbi vaatamata ja tagastab selle oma otsusega vaidlustajale, *kui vaidlustajal puudub vaidlustuse esitamise õigus.*

RHS § 190 lg 4 kohaselt vaidlustusega võib nõuda:

- 1) hankija otsuse osalist või täielikku kehtetuks tunnistamist;
- 2) hankija kohustamist viia riigihanke alusdokumendid õigusaktidega kooskõlla.

RHS § 190 lg 4 p 2 räägib küll kohustamisest, kuid kohustamisinõuet saab üksnes riigihanke alusdokumentide kohta esitada enne pakkumuste esitamise tähtpäeva. Seega pärast pakkumuste esitamist ei saa enam vaidlustada Riigihanke alusdokumente, st ka pakkumuste hindamise aluseid, hindamismetoodikat. Käesoleval juhul saab vaidlustuskomisjon üksnes

tunnistada kehtetuks vaidlustatud otsust, mitte kohustada Hankijat midagi tegema.

8. Vaidlus on Vaidlustaja proovitöö hindamises ja sellest tulenevalt on vaidlustatud Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus.

„Proovitöö hindamismetoodika kirjelduse“ p-i 1.2. kohaselt hinnatakse proovitööd kolme alakriteeriumi alusel:

Alakriteerium	Alakriteeriumi punktid
1. Analüüs ametniku tegevuste automatiseerimise võimaluste kohta võrreldes tänase protsessiga.	30
2. CITES sertifikaadi kontrolli protsessi kirjeldus koos põhjendustega.	20
3. CITES sertifikaadi kontrolli digitaliseerimisega kaasnevate muudatuste kirjeldus koos põhjendusega.	20
KOKKU	70

Vaidlus on ühe alakriteeriumi „Analüüs ametniku tegevuste automatiseerimise võimaluste kohta võrreldes tänase protsessiga“ (edaspidi Alakriteerium) alusel punktide andmises Vaidlustaja proovitööle. „Proovitöö hindamismetoodika kirjelduse“ p-i 1.3 järgi tuli Alakriteeriumi alusel anda punkte järgmiselt:

Alakriteerium 1 / punktid	30	15	1
Analüüs ametniku tegevuste automatiseerimise võimaluste kohta võrreldes tänase protsessiga.	1. Tuvastatud on kõik protsessid, mis proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul peaksid kasutamist leidma. 2. Põhjendused tuvastatud protsesside kohta on selged ning hankijale arusaadavad.	1. Tuvastamata on jäänud üks oluline protsess, mis proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul peaks kasutamist leidma. 2. Põhjendused tuvastatud protsesside kohta on selged ning hankijale arusaadavad.	1. Tuvastamata on jäänud vähemalt kaks olulist protsessi, mis proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul peaksid kasutamist leidma. 2. Põhjendused tuvastatud protsesside kohta ei ole hankijale arusaadavalt kirjeldatud.

Vaidlustaja proovitöö on Alakriteeriumi alusel saanud hindamisel 15 punkti ja Hankija on seda põhjendanud järgmiselt (edaspidi Põhjendus):

„1. Tuvastamata on jäänud üks oluline protsess, mis proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul peaks kasutamist leidma.

2. Põhjendused tuvastatud protsesside kohta on selged ning hankijale arusaadavad.

Puudus 1: Proovitöö punktis 3.3.4 "AS-IS ja TO-BE CITES lubade kontrolli äriprotsesside tegevuste (detailne) võrdlus" esitatud tabelis rida 22 on tuvastamata jäänud andmete

automaatne edastus. Tegevuste automatiseerimine peab välistama pdf-de genereerimise ja nende digitembeldamise“

Hankija vaidlusmenetluses antud selgitustest tulenevalt Vaidlustaja proovitöös (p 3.3.4 tabeli ridadel 22–24) on lahenduses osaline automatiseerimine. CITES² dokumentide automatiseerimine peab olema tehtud täisautomaatsena rahvuslike impordisüsteemide (Eestis IMPULSS) ning Euroopa liidu kesksete süsteemi CERTEX³ vahel. Riigihanke alusdokumentides kirjeldatud EU CSW-CERTEX arhitektuuri kohaselt toimub liikmesriigi ja Euroopa Liidu süsteemide vaheline andmevahetus struktureeritud ja täisautomaatsena.

Vaidlustuskomisjon saab Põhjendusest aru nii, et EU CSW-CERTEX Guidelines (IT Release 5.1) võimalustest tulenevalt pole vajadust teatud CITES dokumentide paralleelseks edastuseks liikmesriigi siseselt tolli ja kompetentse asutuse vahel. Proovitöös pidi analüüsima seda, millised ametnikud tegevused saavad olla automaatsed. Kui mõned tegevused saavad olla automaatsed, siis ei ole põhjendatud siseriiklikult pdf dokumentide genereerimine ja digitembeldamine. Lühidalt - kui on võimalik mõnda ametniku tegevust automatiseerida, siis pole põhjendatud jätkata senisel viisil.

Vaidlustaja leiab, et Alakriteeriumi alusel on tema proovitööle antud 15 punkti valesti, sest:

- 1) Vaidlustaja on lähtunud proovitöö lähteülesande p 4 alap-ist a): „*Analüüsida, mis ulatuses on võimalik ametniku tegevusi automatiseerida võrreldes tänase protsessiga.*“
- 2) tema proovitöös ridasid 22, 23, 24 jne tuleb lugeda kui jadamisi toimuvaid tegevusi, real 24 on toodud, et varem toimus CITES impordiloo tagastamine Kliimaministeeriumile käsitsi ja proovitöös pakutud automatiseerimise käigus edastab süsteem selle CITES impordiloo automaatselt;
- 3) seda, et tegevuste automatiseerimine peab välistama pdf-de genereerimise ja nende digitembeldamise, ei olnud nõutud.

9. Proovitöö lähteülesandes (p 2) on toodud probleemi kirjeldus ja äri eesmärk: „*Täna on CITES load paberil ning nende märgistamine ning kontroll toimuvad tollivormistuse käigus tollipunktis. Protsessi lihtsustamiseks/elektroniseerimiseks soovime, et CITES dokumentide kontroll toimub tolli poolt elektroonselt läbi CERTEX-i. Impordilube väljastatakse aastas ligikaudu 150. Milline informatsioon sisaldub impordilool ja imporditeatisel, on leitav proovitöö lisades 2.1 ja 2.2.*“

Proovitöö lähteülesande p-i 4 kohaselt on proovitöö ülesanne:

- a. *Analüüsida, mis ulatuses on võimalik ametniku tegevusi automatiseerida võrreldes tänase protsessiga.*
- b. *Pakkuda välja CITES sertifikaadi kontrolli protsess koos põhjendustega.*
- c. *Kaardistada CITES sertifikaadi kontrolli digitaliseerimisega kaasnevad muudatused koos põhjendustega:*
 - i. *tollideklaratsiooni täitmisel süsteemis IMPULSS*
 - ii. *certex bridge rakenduses*
 - iii. *muudatused CERTEX talitusreeglites*

² ohustatud looma- ja taimeliikide

³ EU CSW-CERTEX on üleeuroopaline süsteem, mis on liidestatud erinevate Euroopa Liidu organisatsioonide (DG TAXUD, DG AGRI, DG CLIMA) andmebaasidega.

- iv. süsteemi IMPULSS olekumudel
- v. süsteemi IMPULSS kasutajaliides

Proovitöö lähteülesande p-i 5 kohaselt *proovitöö ülesande lahendus vormistada vabas vormis. Lahendus peab olema struktureeritud vastavalt proovitöö ülesandes toodud järjestusele. Lahendust tuleb täiendada skeemidega/joonistega.*

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et proovitöö lähteülesandes on Hankija avaldanud oma soovi, et CITES dokumentide kontroll toimuks elektrooniliselt läbi CERTEX-i. Proovitöös pidi pakkuja analüüsima seda, millises ulatuses on võimalik ametniku tegevusi automatiseerida.

Maksu- ja Tolliameti ametnik, kes kontrollib CITES sertifikaati, peab tegema teatud tegevusi ja pakkuja pidi proovitöös analüüsima seda, mis ulatuses on võimalik selle ametniku tegevusi automatiseerida võrreldes tänase protsessiga, sh tuli analüüsida ka võimalusi nende tegevuste automatiseerimiseks CITES impordilubade kontrollimisel süsteemi CERTEX vahendusel.

Pakkuja pidi proovitöös analüüsima seda milliseid konkreetseid ametniku tegevusi saab automatiseerida täielikult, milliseid osaliselt ja millises osas ning milliseid üldse ei saa automatiseerida. Seega proovitöö üheks eesmärgiks on analüüsida seda, millises ulatuses on võimalik ametniku tööd asendada elektroonilise andmevahetusega, millised EU CSW - CERTEX liidesed seda võimaldavad.

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et proovitöös tuli pakkuda võimalikke automatiseerimise lahendusi, mis asendaksid praegused tegevused.

10. Vaidlustaja pakkumuses esitatud proovitöös on analüüs, mis ulatuses on võimalik ametniku tegevusi automatiseerida võrreldes tänase protsessiga, toodud proovitöö p-is 3 (lk 9-26).

Vaidlustaja proovitöös on toodud analüüs järgmiste tegevuste kohta:

p-is 3.2 - loetletud ametniku tegevused ja need tegevused, mida ei saa automatiseerida (riigisiselt);

p-is 3.3.1 - impordiluba ja andmete digitaliseeritud esitamine importija poolt deklaratsiooni esitamise käigus;

p-is 3.3.2 - impordilubade eelkogumine Kliimaministeeriumis;

p-is 3.3.3 - impordiluba digitaliseeritud päring Kliimaministeeriumist deklaratsiooni esitamisele järgneval;

p-is 3.3.5 - automatiseerimise tehnilised võimalused.

Vaidlustaja proovitöö p-is 3.3.4 on toodud tabel, mille real 24 on järgmine informatsioon ametniku tegevuse kohta: „*Edastab digitempliga PDF kujul CITES loa Kliimaministeeriumile+ digitaalsed struktureeritud andmed (kliimaministeeriumi nõue: viivitamatult ehk sündmuse toimudes, mass-saatmist seega kaaluda ei tasu). Ekspordiluba ja –dokumente tagastama ei pea, kuna jäid paberkujul juba Kliimaministeeriumisse, MTA kasutas digitaliseeritud edastatud andmeid kontrollülesannete täitmisel*“.

Proovitöö p-is 3.3.5 on Vaidlustaja märkinud järgmist: „*Tehnilised võimalused andmevahetuses välise osapoolega (tegevused 3., 10., 11., 24., 30.) üleval toodud tabelis,*

Kliimaministeeriumiga:

• *CERTEX-liidestus, vt detaile, kitsaskohti ja eeldusi peatükis CITES sertifikaadi kontrolli protsessi digitaliseerimine. [---].“*

10.1. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et Vaidlustaja proovitöö p 4 pealkirjaga „Digitaalne CITES sertifikaadi kontrolli protsess“ sisaldab protsessikirjeldust, mis ei muuda proovitöö p-is 3.3.4 tabeli real 24 kirjeldatud TO-BE lahenduse olemust. Selles TO-BE lahenduses on Vaidlustaja ette näinud andmete edastuse kaks võimalust. Vaidlustaja pole arvestanud sellega, milliseid võimalusi automatiseerimiseks on EU CSW-CERTEX Guidelines (IT Release 5.1) süsteemis.

Vaidlustaja proovitöö p-is 3.3.4 tabeli real 24 esitatu sõnastusest ei saa järeldada, et tegemist on senise käsitsi tegevuse asendamisega automatiseeritud tegevusega ja ka seda, et senine käsitsi tegevus on üksnes lisavõimalus. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja on sõnastanud dokumentide edastamise kahel viisil.

10.2. Riigihanke alusdokumentides pole nõuet, et proovitöös peab analüüsi tulemusena selguma, et kõik ametniku tegevused peavad olema automatiseeritud. Küll aga on Hankija soovinud (proovitöö lähteülesanne p 2), et *CITES dokumentide kontroll toimub tolli poolt elektroonselt läbi CERTEX-i*. Sellega pidi pakkuja proovitöös arvestama, st kõik ametniku tegevused, mida on võimalik automatiseerida, pidid olema proovitöös kajastatud (TO-BE lahendused).

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et siis, kui on võimalik ametniku tegevuse automatiseerimine, ei saa TO-BE lahenduseks olla lisaks ka pdf-dokumendi genereerimine ja digitembeldamine. Kui on võimalik automatiseerimine siis toimub liikmesriigi ja Euroopa Liidu süsteemide vaheline andmevahetus struktureeritud ja täisautomaatsena.

Vaidlustaja poolt proovitöö p-is 3.3.4 tabeli real 24 pakutud TO-BE lahendus ei arvesta andmevahetust läbi Euroopa kesksete süsteemi CERTEX. Vaidlustaja lahendusest järeldub, et paralleelselt toimivad kaks (siseriiklikku) dokumendi edastust. Isegi siis, kui Vaidlustaja on silmas pidanud seda, et üks neist on struktureeritud andmete edastus, siis on tegemist ikkagi samaaegselt kahe sama eesmärgiga andmevahetustega.

11. „Proovitöö hindamismetoodika kirjelduse“ p-i 1.3 järgi sai 15 punkti proovitöö, kus *tuvastamata on jäänud üks oluline protsess, mis proovitöös kirjeldatud ülesande lahendamise puhul peaks kasutamist leidma.*

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja proovitöös on tuvastamata võimalus, et CITES dokumentide kontroll toimub tolli poolt elektroonselt läbi CERTEX-i. Selle analüüsi tulemusena välja pakutav lahendus peaks kasutamist leidma, sest CITES dokumentide automatiseerimine peab olema tehtud täisautomaatsena rahvuslike impordisüsteemide (Eestis IMPULSS) ning Euroopa liidu kesksete süsteemi CERTEX vahel.

12. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Vaidlustaja pakkumuse hindamine toimus teatavaks tehtud hindamise kriteeriumide kohaselt ja Põhjendustest nähtuvalt on Alakriteeriumi alusel 15 punkti omistamine Vaidlustaja pakkumusele

põhjendatud, st Hankija ei ole Vaidlustaja pakkumust (proovitööd) valesti hinnanud, mistõttu otsus tunnistada edukaks Kolmanda isiku pakkumus on kooskõlas RHS § 117 lg-ga 1 ning on läbipaistev ja kontrollitav (RHS § 3 p 1) ning selle kehtetuks tunnistamiseks alus puudub.

13. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

Kolmas isik oma seisukohti ei esitanud, mistõttu tal hüvitatavaid kulusid tekkida ei saanud.

Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)